

Paweł Górski

Bezpieczeństwo programu zarządzającego biblioteką

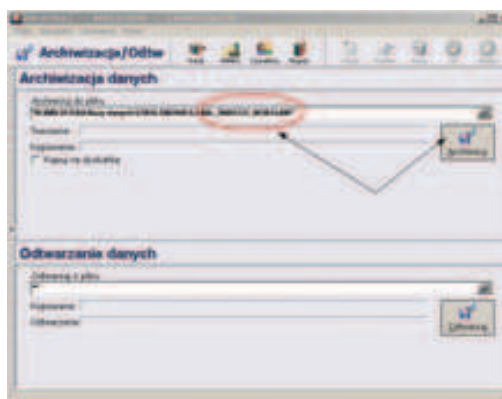
Rozwój technologii cyfrowych i szybko postępująca informatyzacja społeczeństwa polskiego mają duży wpływ na działalność nowoczesnych bibliotek. Komputer, drukarka, czytnik kodów kresowych oraz inny sprzęt elektroniczny stają się podstawowymi narzędziami wykorzystywanymi w codziennej pracy bibliotekarza.

Gdy nauczyciel bibliotekarz otrzyma już taki sprzęt komputerowy, do jego pełnego wykorzystania niezbędny staje się system biblioteczny. Od tego momentu zaczyna się ciężka praca związana z tworzeniem elektronicznego katalogu skomputeryzowanej biblioteki. Do wielkiego finału, jakim będzie udostępnienie w Internecie lub Intranecie (sieć wewnętrzna) pełnego katalogu dla czytelników, może upłynąć nawet kilka lat pracy. Jeżeli elektroniczny katalog będzie źle zabezpieczony, to może zdarzyć się, że pewnego dnia wszystkie bezcenne dane, które z takim trudem tworzone były przez pewien czas, zostaną utracone. Aby tego uniknąć, chciałbym udzielić Państwu kilku rad, z których mogą skorzystać nawet komputerowi laicy.

Uwagi dotyczące bezpieczeństwa odnoszą się do programu „Biblioteka” firmy ProgMan S.A., jednakże większość z nich z powodzeniem może dotyczyć innych systemów bibliotecznych. Zanim do tego przejdziemy, musimy uświadomić sobie, w jaki sposób może dojść do utraty bazy danych. Najczęstsze przypadki, to:

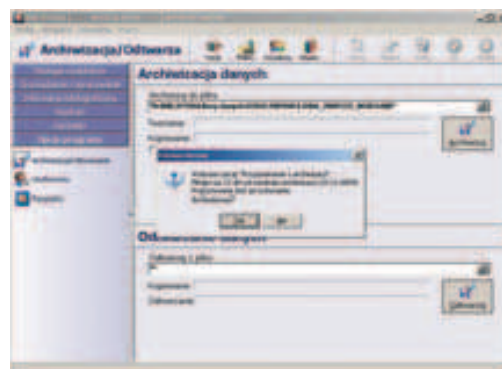
- szeroko pojęty aspekt ludzki,
- awaria sprzętu komputerowego,
- problem z aplikacją, z której korzystamy.

Jak mamy się mamy zabezpieczyć na wypadek takich okoliczności? Najprostszą metodą jest profilaktyka, czyli dbanie o to, aby codziennie archiwizować całą pracę. Użytkownik programu, kończąc pracę, musi otworzyć moduł „Archiwizacja danych” oraz kliknąć ikonę „Archiwizuj”.

Rys. 1. Okno archiwizacji danych

W tym momencie program tworzy w jednym pliku pełną kopię bezpieczeństwa. Plik taki jest skompresowaną i zabezpieczoną bazą danych, a w jego nazwie zawarta jest dokładna data wykonania kopii. Osobom, które będą zapominały o wykonaniu takiej ważnej czynności, program oferuje ułatwienie w postaci przypomnienia, które będzie się pojawiać każdorazowo podczas próby zamknięcia programu.

Rys. 2. Okno przypomnienia o archiwizacji danych

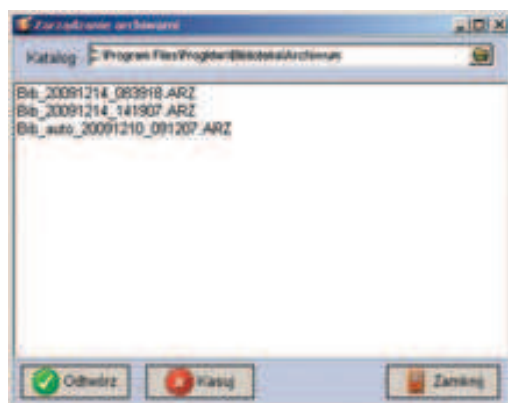
Bezpieczeństwo programu zarządzającego biblioteką

Trzeba jednak pamiętać, że archiwizacja nie rozwiązuje całkowicie sprawy. Oto prosty przykład: założmy, że wyrobiliśmy w sobie nawyk codziennej archiwizacji, a pliki znajdują się na dysku systemowym (archiwum domyślnie tworzone jest w katalogu „\Program Files\ProgMan\Biblioteka\...”) lub dysk naszego komputera nie jest podzielony na partycje. W praktyce efekt może być tylko jeden. W chwili gdy wymagane będzie formatowanie dysku twardego (wirus lub problem z systemem operacyjnym Windows), ewentualnie urządzenie to po prostu się zepsuje, utracimy wszystkie nasze pliki. Co prawda istnieje wiele specjalistycznych firm, które zajmują się odzyskiwaniem utraconych danych, jednakże skorzystanie z ich oferty jest przede wszystkim bardzo kosztowne i nie zawsze szkoła będzie sobie mogła na to pozwolić.

Co w takim razie robić z archiwizowanymi plikami? Rozwiązania są bardzo proste, ale nie zawsze stosowane. Cenne pliki należy przechowywać na dodatkowych nośnikach danych, takich jak płyta CD/DVD, pamięć przenośna, karta pamięci w osobistym telefonie lub, gdy mamy dostęp do Internetu, można wysłać je w formie załącznika do własnej skrzynki pocztowej.

Jeżeli zastosujemy się do powyższych rad, to w sytuacji kryzysowej mamy pewność, że nie utracimy efektów naszej pracy. W takim przypadku możemy ponownie zainstalować „czystą” wersję programu, a następnie wgrać plik z kopią bezpieczeństwa. Eliminuje to także konieczność ponownego zarejestrowania programu.

Dla osób, które nie korzystały z funkcji archiwizacji zbiorów, program posiada koło ratunkowe w postaci automatycznego tworzenia archiwum. Taka wymuszona kopia bezpieczeństwa powstaje w chwili przeprowadzania aktualizacji systemu bib-

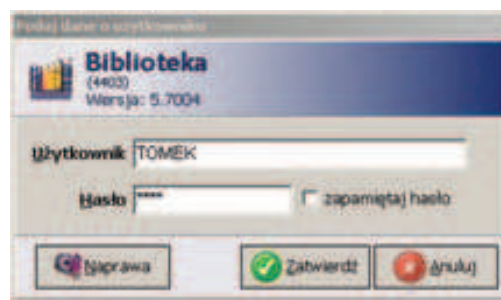

Rys. 3. Okno zarządzania plikami automatycznej archiwizacji

liotecznego (przejsięcie na nowszą wersję programu) lub gdy użytkownik programu „Biblioteka” nie przeprowadzał świadomej archiwizacji zbiorów w okresie dłuższym niż miesiąc.

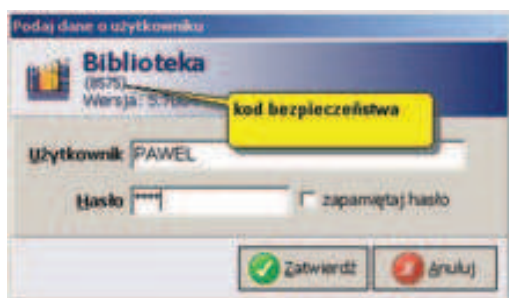
Archiwizacja to nie jedyny element bezpieczeństwa, jaki można stosować w codziennej pracy. Bardziej zaawansowane opcje związane są z procedurami automatycznej naprawy zbiorów czy ochrony programu przed osobami postronnymi.

Systemy biblioteczne posiadają wbudowane mechanizmy naprawy bazy danych, które uaktywniają się automatycznie lub są wywoływane ręcznie. Włączenie tej procedury następuje po nieprawidłowym zamknięciu aplikacji i jest ono możliwe w przypadku zawieszenia systemu lub awarii zasilania.

Rys. 4. Okno naprawy bazy danych

Kolejnym ważnym aspektem jest kwestia ochrony danych przed osobami postronnymi. Podczas pierwszego kontaktu z programem użytkownik uruchamia go jako administrator i dopiero tu tworzy loginy i hasła dostępu do aplikacji. Tak stworzone konta przechowywane są w bazie danych w postaci zaszyfrowywanej. Dodatkowo użytkownikom można przydzielić uprawnienia na różnym poziomie dostępu do programu (czytelnik/bibliotekarz/administrator). Nawet w przypadkach skrajnych, gdy użytkownik zapomni swojego hasła lub loginu, istnieje możliwość bezproblemowego i bezpiecznego wejścia do systemu. Aby to zrobić, użytkownik powinien skontaktować się telefonicznie z pracownikami firmy ProgMan S.A. w celu wygenerowania jednorazowego hasła umożliwiającego wejście do programu z prawami administratora. Hasło takie tworzone jest na podstawie kodu bezpieczeństwa (rys. 5) oraz danych licencyjnych klienta. Dzięki temu nauczycieli bibliotekarz po zalogowaniu się do programu może ponownie ustawić nowe hasło dostępu do systemu bibliotecznego.

Rys. 5. Okno logowania oraz kodu bezpieczeństwa

Powyższe porady mogą być śmiało wykorzystane przez nowych użytkowników programów bibliotecznych, i nie tylko. Najważniejszą sprawą powinno

być uświadomienie sobie, jak ważna jest kwestia bezpieczeństwa zgromadzonych danych, a najprostsze metody, to czysta profilaktyka. Jednakże bardzo często trudno w środowisku bibliotekarzy pokonać barierę psychologiczną związaną ze strachem i niechęcią w stosunku do nowych rozwiązań informatycznych. Miejmy jednak nadzieję, że dzięki powszechnej informatyzacji społeczeństwa bariery te staną się jedynie elementami marginalnymi, stojącymi na drodze do sprawnego zarządzania nowoczesną, skomputeryzowaną biblioteką.

Autor jest zastępcą kierownika Działu Rozwoju Rynku w firmie ProgMan S.A.

◀ Wulgarny język

W grze jest używany wulgarny język.

◀ Strach

Gra może przestraszyć młodsze dzieci.